

Verdal kommune
Møteinnkalling

Komité mennesker og livskvalitet.

Det innkalles til følgende måte:

Utvalg: Komité mennesker og livskvalitet
Møtested: Kommunestyresalen, Verdal Rådhus
Dato: 05.06.2019
Tid: 09:00

Det vil i starten av møtet bli orientering om reduksjoner i antall årsverk/nedbemanning v/ konomisjef Helge Holthe og personalsjef Torgeir Skevik.

Evt. forfall, eller inhabilitet i noen av sakene, meldes til utvalgssekretær på epost: inger.storstad@verdalkommune.no eller tlf. 476 92393. Varamedlemmer møter kun ved særskilt innkalling.

Verdal, 31. mai 2019

Trine Reitan/sign./
leder

SAKLISTE
MØTE I KOMITÉ MENNESKER OG LIVSKVALITET
5. JUNI 2019

Saksnr	Innhold
PS 26/19	Godkjenning av møteprotokoll
PS 27/19	Referat sak
PS 28/19	Innflytterpakke og småbarnspakke
PS 29/19	Framtidig struktur for kommunale barnehager
PS 30/19	Forslag til hørings svar fra Verdal kommune
PS 31/19	Helseplattformen, oppdatering og veien videre
PS 32/19	Plan for legetjenester i Verdal kommune
PS 33/19	Andre saker

PS 26/19 Godkjenning av møteprotokoll

PS 27/19 Referat sak

1. Referat fra møte i Eldrerådet 8. mai 2019
2. Referat fra møte innvandrerrådet 4.april 2019

Innflytterpakke og småbarnspakke

Saksbehandler: Kari Forberg Prestvik E-post: kari.prestvik@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2019/2061 - /
---	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité mennesker og livskvalitet	05.06.2019	28/19
Formannskap	06.06.2019	63/19
Kommunestyre	17.06.2019	

Rådmannens innstilling:

Kommunestyret slutter seg til vurderingene i saken har gjort og ber om at tiltakene som skisseres realiseres snarest mulig

Vedlegg:

- 1 Småbarnspakke - Innspill Komite Mennesker og Livskvalitet
- 2 Innflytterpakke - Innspill Komite for Mennesker og Livskvalitet

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Kommunestyret vedtok 10.desember 2018, PS 106/18, å utvikle en innflytterpakke og småbarnspakke for henholdsvis nye innbyggere og foreldre med nyfødte barn og barn under 1 år. Hensikten med innflytterpakken er å ønske nye innbyggere velkommen og hensikten med sm barnspakken er å sette fokus på behovet for høyere fødsels- og sm barnstall.

Ei arbeidsgruppe bestående av representanter fra kommuneorganisasjonen og Verdal næringsforum har innhentet innspill til innhold i pakkene. Det ble blant annet gjennomført et gruppearbeid i Komité mennesker og livskvalitet 20.mars 2019. Innspillene er vedlagt saken.

Gjennom innspillene og arbeidet i gruppa kommer det fram at det er en større dimensjon knyttet til dette enn kun innhold i innflytter- og småbarnspakke. Det er

behov for en bedre profilering av kommunen, både som organisasjon og som bosted, slik at Verdal kommune blir mer synlig og mer attraktiv både for potensielle nye innbyggere og de som allerede bor i kommunen.

Dette er i stor grad knyttet til profilering digitalt, gjennom for eksempel kommunens hjemmeside, en eventuell «innflytterportal», sosiale medier, app'er og andre tiltak som kan øke attraktivitet og bolyst i kommunen. Denne type arbeid bør sees i sammenheng med kommunens arbeid med ny kommuneplan og økt fokus på samskaping og medvirkning, da dette krever nye plattformer for dialog og kommunikasjon.

Arbeidet med forsterking og utvikling av innbygger- og småbarnspakke har derfor hovedsakelig tatt for seg innhold i pakkene.

Innflytterpakke

Verdal kommune har i dag en innflytterpakke som ble utviklet i et samarbeid med næringslivet for noen år siden. Pakkene deles ut ved kommunens servicekontor ved personlig oppmøte og annonseres via kommunens hjemmeside. De siste tre årene har det vært følgende utdelingen av pakkene:

2016: 43 familiemedlemmer

2017: 62 familiemedlemmer

2018: 24 familiemedlemmer

I samme tidsrom har antallet tilflyttere til kommunen vært:

2016: 559 personer

2017: 596 personer

2018: 485 personer

Selv om det ikke er naturlig at antall mottakere av innflytterpakker nødvendigvis er like høyt som antall innflyttere, viser det at innflytterpakken deles ut i et noe begrenset omfang.

Dagens innflytterpakke har følgende innhold og bidragsytere:

- Kart over Verdal sentrum – Verdal næringsforum
- Overnatting på en av hyttene til Værdalsbruket – Værdalsbruket
- Inngang til Stiklestadsommer eller Jul igjen – SNK
- Gratis popcorn ved kjøp av kinobillett – Verdal kino
- Batterisorteringeske - Innherred Renovasjon
- 1 mnd gratis abonnement på Innherred – Innherred
- Sykkelkart over Verdal og Levanger – Visit Innherred
- Svømmehallbilletter til kommunens svømmehall

- Aktivitetskalender

Innholdet i innflytterpakken er variert og kan i stor grad videreføres.

Med bakgrunn i innspillene som har kommet inn kan følgende være eksempel på nytt innhold og nye bidragsytere i en innflytterpakke:

- 10 på topp-hefte – Bedriftsidretten
- Gratis Rangbøtte (med golfballer) og kaffe, og evt. nybegynnerkurs i golf - Stiklestad Golfklubb
- Fiskekort – Verdal jeger og fisk
- Tur for alle

For å gjøre innflytterpakken mer tilgjengelig bør en se på muligheten for å gjøre den digital, slik at den kan lastes ned eller sendes ut per epost. Det vil også være mer bærekraftig på sikt. Dette kan i første omgang gjøres på en kostnadseffektiv og enkel måte, i påvente av det mer helhetlige profileringsarbeidet.

Småbarnspakke

Verdal kommune har ikke tidligere hatt en småbarnspakke og intensjonen er at pakken bidrar til å sette fokus på behovet for høyere fødsels- og småbarnstall.

Dersom en ønsker at tiltaket skal ha en reell effekt på fødsels- og småbarnstallet i kommunen vil det kreve større tiltak, som for eksempel gratis barnehageplass en periode. Et slikt tiltak ville både gjort kommunen synlig og enda mer attraktiv både for småbarnsfamilier som allerede bor i kommunen, og for de som vurderer å flytte til Verdal. Med et fødselstall mellom 140-150 barn i året, vil dette være et kostnadskrevende tiltak og krever ytterligere utredninger.

En småbarnspakke med diverse artikler som er relevante og nyttige for småbarnsfamilier er allikevel en fin oppmerksomhet til familier som nylig har fått barn og kan gi en signaleffekt. Pakken bør inneholde både profileringsmaterieill og informasjon til familiene om tjenester og aktiviteter i kommunen.

Med bakgrunn i innspillene som har kommet inn kan følgende være eksempel på innhold i en småbarnspakke:

- Profileringsstøy med tekst/kommunevåpen (body, smekke)
- Heimlaga artikler (votter/sokker etc)
- Informasjon om barnehager, aktiviteter og friluftsområder i kommunen (Tur for alle, svømmehall etc.).

Småbarnspakkene deles ut på helsestasjon i forbindelse med helsekontroller i barnets første leveår. På denne måten vil kommunen enkelt nå ut til den aktuelle målgruppen.

Finansiering

En forsterking av innflytterpakken gjennom oppgradert innhold vil ikke kreve økte kostnader. Kostnader forbundet med utvikling av en digital innflytterpakke vil avhenge av hvilken løsning en velger, men også her er det mulig å utvikle gode løsninger på en kostnadseffektiv måte.

For småbarnspakken vil det påløpe noen kostnader i forbindelse med profileringsartikler og eventuelt for heimlaga artikler.

Kostnadsanslag for innflytterpakke og småbarnspakke:

Utvikling av digital løsning for innflytterpakke 10 000 kroner og småbarnspakke 30 000 kroner pr år.

Vurdering:

Med bakgrunn i vedtak i sak PS 106/18, om utvikling av en innflytterpakke og en småbarnspakke, anbefaler rådmannen at pakkene videreutvikles med utgangspunkt i innspillene som har kommet inn. Det arbeides videre med en digital løsning for innflytterpakken innenfor det ovennevnte kostnadsanslaget. Arbeidet ferdigstilles høsten 2019. Samtidig tas arbeidet med en helhetlig profilering av kommunen inn i arbeidet med ny kommuneplan og arbeidet med å videreutvikle Verdal kommune som samskapingkommune.

Framtidig struktur for kommunale barnehager

Saksbehandler: Frode Kvitem E-post: frode.kvitem@verdal.kommune.no Tlf.: 906 86 459	Arkivref: 2019/2076 - /
--	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité mennesker og livskvalitet	05.06.2019	29/19
Formannskap	06.06.2019	62/19
Kommunestyre	17.06.2019	

Rådmannens innstilling:

- 1) Vinne og Kanutten barnehage slås sammen (scenario 6) og prosess for å bygge ny barnehage i Vinne igangsettes.
- 2) Barnehagene i sentrum beholdes og oppgraderes.
- 3) Leksdal barnehage flyttes til lokalene etter Leksdal skole. Dette gjøres etter en prosess med noe justering av bygningsmassen etter avsluttet skoledrift.
- 4) Forbregd-Lein barnehage bygges ut for inntil 80 barnehageplasser.
- 5) Videre drift av Garnes barnehage må vurderes ytterligere i forbindelse med barnehageopptak 2020.
- 6) Alle endringer må bygges inn i kommende økonomiplaner

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

I PS 76/18 Barnehage - tilstand og muligheter gjorde kommunestyret gjorde følgende vedtak:

1. Kommunestyret tar betraktningene i rapport om kommunale barnehager til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen gjennomføre prosess for beslutning om struktur for kommunale barnehager for beslutning i kommunestyret våren 2019.

3. *Strukturutredning skal bygge på SSBs middelalternativ, men også ha fleksibilitet for kostnadseffektiv sterkere vekst.*
4. *Pedagogisk kapasitet og kvalitet, driftsrasjonalitet i tjenesteproduksjonen og kostnadseffektivitet i drift av lokaler og arealer er spesielt viktige vurderingsmomenter.*

Det er lagt to kunnskapsgrunnlag som en forberedelse til selve struktursaken - Barnehagerapporten som fulgte PS 76/18 og PS 49/19 Barnehagenotat – til diskusjon i formannskapet. De to notatene belyser de aller mest sentrale mekanismene som gjelder for barnehagefeltet. Rapporten i PS 76/18 beskrev følgende moment:

- Kommunens plikt til å tilby barnehageplass
- Regler og retningslinjer rundt størrelse på barnehager, uteområder og antall plasser
- Dekningsgrad
- Pedagognorm og bemanningsnorm
- Økonomi knyttet til barnehagedrift og drift av bygg
- Forventet befolkningsutvikling og variasjon i barnetall i løpet av et år
- Teknisk tilstand på kommunale bygg og utfordringer ved renovering av gamle bygg

Barnehagenotat i PS 49/19 tydeliggjorde fortolkningen av kommunestyrevedtak i PS 76/18, og klargjorde hvilke faktorer som ble lag til grunn i en struktursak:

- Stykkprisfinansiering beholdes som en logikk for å skape driftsrasjonalitet ved behov for opp eller nedbemanning. Stykkprisfinansiering medfører da at det ikke gis rom at ulike enheter kan ha ulike utfordringer, og spesielt små enheter vil da kunne oppleve bærekraftighetsutfordringer (som beskrevet tidligere).
- Pedagogisk kvalitet kobles opp mot at driften innrettes slik at minimumsnormer innfris. Forskning gir ikke resultat som kan anvendes direkte i kvalitetsvurderinger.
- Kostnadseffektivitet i drift av lokaler og arealer innebærer at det må gjennomgående bygges for å legge til rette for effektive logistikk- og «produksjonsløsninger», samt rasjonell gjennomføring av forvaltning, drift og vedlikehold. Kommunens samlede struktur innen tjenesteområdet er viktig med tanke på kapasitetsutnyttelse og god match med normer og standarder.

I notatet ble de 11 mulige scenarioene fra Arconrapporten fra 2015 belyst ut fra dagens kunnskap om etterspørsel etter barnehageplass. Scenarioene var:

1. Alle 10 kommunale barnehager oppgraderes til dagens standard.
2. Forbregd-Lein barnehage bygges ut for plass til 100 barn. (Bygges ut for den befolkningsøkning som antas.)
3. Leksdal barnehage slås sammen med Forbregd-Lein barnehage. Lokasjon: Forbregd-Lein.
4. Leksdal barnehage flyttes til Leksdal skole sine lokaler når skole legges ned. Angitt bygg renoveres til dagens standard for barnehagebygg.

5. Vinne barnehage, Kanutten barnehage og Ness barnehage slås sammen – det bygges nytt bygg i Vinne krets.
6. Vinne barnehage og Kanutten barnehage slås sammen – bygges nytt i Vinne krets
7. Ness barnehage fortsetter i Ness oppvekstsenter i dagens skolelokaler. Angitt bygg reoveres til dagens standard for barnehagebygg.
8. Ness barnehage og Garnes barnehage slås sammen – lokalisering i Ness oppvekstsenter- i dagens skolelokaler. Angitt bygg reoveres til dagens standard for barnehagebygg.
9. Garnes barnehage slås sammen med Vuku barnehage. Vuku barnehage bygges ut med plass for anslagsvis 80 barn.
10. Oppgradering av Garnes barnehage for å gi rom for dagens barnehagetall. Dette vil kreve utbygging av lokaler og reovering av eksisterende lokaler.
11. Kapasitet i sentrum.

Hva er en driftsrasjonell størrelse på en barnehage?

Økonomi i barnehagebygg og drift av barnehager er kompleks å beregne og å beskrive. Ut fra rene likviditetsmessige vurderinger og med en kortsiktig tidshorisont, kan det fremstå som billigste løsning å drive videre i eksisterende bygg. Kommunen ville da ikke fått ekstra renter og avdrag på nye låneopptak. Men en slik løsning er ikke økonomisk bærekraftig fordi det akkumulerer et investeringsbehov som på et eller annet tidspunkt uansett tvinger fram en fornying av bygningsmassen. Altså vil en unnlattelse av å fornye bygningsmassen utsette problemet og skyve regningen videre inn i fremtiden. I ventetiden ville kommunen måtte bruke midler til å minimumsvedlikehold av bygningsmasse som står på vent til reovering, salg mv. Ideelt sett burde derfor barnehagebyggingene fornyes planmessig slik at økonomisk belastning ble fordelt utover i tid.

Valg av barnehagestruktur må bygge på en rekke hensyn der økonomi alene ikke er avgjørende. Samtidig er det slik at kommunens inntekter og utgifter som følger av innbyggernes rettigheter til tjenester i praksis vil begrense hvor store investeringer kommunen klarer å nedbetale. I praksis vil også endringstakt i tjenestene være en begrensning, dersom det ikke er mulig å omstille driften raskt nok til å dekke økte renter og avdrag. Foreløpig konklusjon er da at kommunen har et mulighetsrom for å investere i nye barnehager, så lenge kommunens totale driftsøkonomi klarer å bære investeringene. Rådmannen mener at denne vurderingen bør bygge på hva som er økonomisk bærekraftig over byggenes levetid, ikke på kortsiktige hensyn i de neste års budsjett.

Nedenfor følger rene økonomiske betraktninger som er relevant for valg av størrelse på barnehagene. Vi erfarer at det er godt samsvar mellom økonomiske hensyn og faglige hensyn når det gjelder valg av barnehagestørrelse. En barnehagestørrelse som er stor nok til å være fleksibel og faglig robust er også stor nok til å ha en fornuftig driftsøkonomi. Rådmannen erfarer at et barnetall på minimum 60 barn gir mulighet for å hente ut stordriftsfordeler. En barnehage på størrelse med Vuku barnehage (pr i dag 40 barn) er med andre ord for liten hvis bare økonomiske hensyn legges til grunn. En økning av størrelsen ut over 80-85 barn antas å ha en marginal positiv effekt på driftsøkonomi. Konklusjonen er basert på kunnskap rådmannen har hentet fra utredninger og erfaringer i andre kommuner som hatt stor barnehageutbygging. Rådmannen er oppmerksom på at

også disse kommuner har bygget mindre barnehager enn 60 barn, når andre hensyn enn økonomi har vært avgjørende. For eksempel er mindre barnehager bygget av hensyn til geografisk spredning. Rådmannen har ikke gjort egne beregninger som understøtter konklusjonen om at barnehager bør ha 60 barn eller mer. Dette også fordi slike beregninger er komplekse og må bygge på en rekke beregningspremiss som i seg selv kan være gjenstand for diskusjon. I teksten nedenfor er det skrevet noe om hvilke problemstillinger som oppstår hvis en skulle gjøre en eksakt beregning på strukturegevinster.

Fra notat til formannskapetets møte 02.05:

Kostnadseffektivitet i drift av lokaler og arealer ble delvis omtalt i barnerapporten (PS 76/18). Byggenes utforming og størrelse har stor betydning for kostnad bygg pr kvm - altså ikke mulig å regne eksakt på byggekostnader og FDV-kostnader før byggene er planlagt. Men generelt blir det lavere kostnader pr kvm med økende størrelse på barnehagene siden det i større grad gir rom for å dele på fellesrom, mer arealeffektivt bygg osv. Gevinsten ved å bygge større er trolig avtakende og blir etter hvert minimal når barnehagen blir «stor nok». Rådmannen vil søke å finne erfaringstall fra andre kommuner fram til ordinært saksframlegg skal utarbeides.

Rådmannen har innhentet erfaringer i andre kommuner:

Erfaringer og tallgrunnlag fra andre kommuner vil neppe stemme eksakt med lokale forhold i Verdal, men rammevilkårene er så like at det god grunn til å tro at det ligger overføringsverdi i å se på vurderinger i andre kommuner. Vi erfarer at store kommuner i større grad kan velge struktur uavhengig av geografi. Store kommuner har også en større erfaring fra bygging av mange barnehager, og kan vurdere erfaringene uten at det påvirkes mye av enkeltprosjekter. Dermed er det av særlig stor interesse å se hva de store kommunene har lagt til grunn.

Barnehagebruksplan Bergen 2016-2030:

Følgende saksopplysninger er basert på rapporten og samtale med saksbehandler i Bergen kommune.

Økonomi har ikke vært noe primært kriterium i Bergen. Struktur målet i Bergen er sammenfattet til en barnehagestruktur som sikrer at kommunen har rett bygg, på rett sted til rett tid. Et premiss har vært å få akseptabelt barnehage tilbud i alle bydelene. Men ut fra en helhetsvurdering (der det også er sett på økonomi) har de landet på at barnehager bør ha kapasitet på minst 60 barn. For Bergen har det i stor grad vært tomten som har avgjort hvor mye større enn 60 de har landet på. Styrerressurs og norm bygger opp under at barnehagen må ha en viss størrelse.

I Bergen var det i 2015/2016 i alt 247 barnehager når vi ser bort fra de private åpne barnehagene. 174 private og 73 kommunale. En kan dele inn barnehager i små-mellomstore eller store barnehager, der de små er barnehager med under 50 barn, mellomstore har 50-100 barn og store er over 100 barn. I Bergen er det 100 barnehager som har under 50 barn. 22 av disse er kommunale. I alt 25 barnehager hadde 100 barn eller flere, 6 av disse er kommunale.

Dette er historiske tall, og barnehagebruksplanen legger opp til at antall små barnehager redusere og/eller at det i mindre grad bygges nye små barnehager.

Barnehagebruksplanen i Bergen skriver ikke mye om økonomi, men det mest konkrete er gjengitt nedenfor:

Kommunen har et stort vedlikeholdsetterslep på sine barnehager. Det er derfor nødvendig å prioritere hvilke barnehager som skal rehabiliteres/bygges nye. I tillegg må en sikre nok barnehageplasser i byområder med underdekning slik at bydelsvis prioritering kan realiseres. Samtidig må investeringskostnadene ned til et bærekraftig nivå for kommunen slik at gjeldsoppbyggingen reduseres og kommunen raskere kan betale ned på lån. Tilpassing til et bærekraftig investerings- og gjeldsnivå fordrer at kommunen må vurdere hvilke barnehager som de neste årene skal få avsatt investeringsmidler til rehabilitering og opprustning, hvilke nye barnehager som skal etableres og hvilke barnehager som skal foreslås avvirket for å redusere kostnadene til rehabilitering. I tillegg til å redusere investeringsutgifter som følge av behov for rehabilitering vil også en eventuell avvikling av barnehager redusere kostnad og driftsutgifter for kommunen knyttet til byggrelaterte utgifter. Byggrelaterte utgifter er driftsutgifter tilhørende bygget, som husleie, energi, renhold, tilsyn, rekvisita til bygget. Rullinger av fremtidige økonomiplaner vil fastsette gjennomføringshastigheten av prosjektene.

I planen fra Bergen kommune er det også kartlagt strukturkriterier i andre store byer, med følgende hovedtrekk:

Trondheim kommune: Nye barnehager skal ha en størrelse på ca. 85-150 barn, det vil si fem til åtte barnegrupper, med fem som den vanligste; to småbarngrupper, to storbarnsgrupper og en "mellomgruppe". Mellomgruppa er den mest fleksible i forhold til barnas alderssammensetning.

Stavanger kommune: Det legges opp til større, fleksible barnehagebygg som vil gi mer robuste barnehageenheter, både utfra økonomisk, driftsmessige og personalmessige hensyn. Store barnehager ivaretar også et godt fagmiljø. Ved bygging av nye barnehager anbefaler rådmannen barnehager på 6-12 avdelinger.

Oslo kommune: Det bygges barnehager i størrelse 4, 6 eller 8 baser, med hhv. 72, 108 og 144 storbarnsplasser.

Rådmannen har også innhentet erfaringsgrunnlag fra Trondheim kommune, også i form av samtale med saksbehandler, som danner basis for det følgende avsnittet.

I utgangspunktet hadde kommunen lagt til grunn at en 4-avdelings barnehage var tilstrekkelig stor til å oppnå stordriftsfordeler, men prosjektene viste at det var lettere å oppnå god driftsøkonomi med minimum 5 avdelinger. Altså slik at antall avdelinger minimum avspeiler antall årsklasser. Trondheim har en større andel kommunale barnehager enn Bergen. Dette har vært en villet politikk, og kommunen har derfor erfaringer fra mange byggeprosjekter. Trondheim mener selv av de har oppnådd gode investeringsresultat som følge av at de har bygget mye på kort tid og dermed fått mye erfaring. De mener å se at kommuner med lite nybygging har større forskjeller i pris mellom de enkelte prosjektene. Det kan også ha en sammenheng med standardiserte krav til byggene, slik at utgifter til medvirkningsprosesser, konsulenter osv. kan fordeles over flere barnehager.

I Trondheim er det lagt inn samfunnsøkonomiske mål som reduksjon av bilkjøring. Dette har gitt en geografisk spredning av barnehagene. En konsekvens av dette er at kommunen da heller ikke har bygget de virkelig store barnehagene.

I likhet med Bergen er også tomteforholdene en vesentlig faktor for hvor stor barnehage som bygges. Tomtekostnader og parkering/tilkomst har betydning. Begrensning i tomtestørrelse kan sette grense for barnehagens størrelse, fordi det er krav til lekearealer og utearealer pr barn. Trondheim kommune har erfaring fra ett prosjekt med renovering/nybygg av en toavdelings barnehage. Denne ble klart dyrere pr barn enn tilsvarende nye barnehager med minst 5 avdelinger.

Trondheim har satt en nedre grense på 85 barn, mens Bergen har satt tilsvarende grense til 60 barn. Ulikheter i måten barnehagene organiseres på, Trondheim sitt behov/mål for mange kommunale barnehageplasser og Bergen sitt mål om mellomstore barnehager, kan være noe av forklaringene på ulik tilnærming.

Fra notat til formannskap 02.05:

Fra Verdal kommunes tidligere byggeprosesser kan også følgene erfaringer trekkes fram:

- *Energikostnader pr kvm kan ofte halveres med nye bygg.*
- *En forsiktig reduksjon av renhold.*
- *Mindre generelt vedlikehold (generelle erfaringer).*
- *Deler av gevinsten forsvinner i form av mer kvadratmeter pga av at vi nå skal bygge byggene slik de skal være – etter dagens standarder og krav.*

Nedenfor er disse punktene beskrevet og begrunnet nærmere:

Eldre barnehagebygg tilfredsstillter ikke dagens krav til bygg, mangler nødvendige arbeidsrom, garderobeforhold osv. Det kan bety at en lengre utsettelse av fornying av bygningsmassen kan koste i form av midlertidige bygningsmessige tiltak, tilbygg av manglende rom osv. Som følge av fritt barnehagevalg kan foreldre velge å flytte barn fra barnehager som anses å ha dårligere kvalitet. Rådmannen har ikke noe klar oppfatning av om gammel og utslitt bygningsmasse utløser slike flyttinger, men vil likevel peke på at et konkurranseforhold til andre kommuner og private barnehager tilsier at kommunale barnehagebygg bør ha en standard som tåler sammenligning. Denne problemstillingen aktualiseres av at barnehagedekningen er god, slik at flytting er et reelt alternativ.

Videre er gamle bygg ikke like energieffektive, slik at de har større kostnader til oppvarming. Byggene er heller ikke effektivt tilpasset barnehagedrift. Et økonomisk effektivt barnehagebygg må utformes slik at det er et fornuftig forhold mellom areal til fellesrom, kontorer og til arealene som kan brukes av barna. I eksisterende gammel bygningsmasse er dette gjort innenfor begrensningen som ligger i byggets utforming, og derfor ikke like optimal.

Det er også grunn til å anta at renhold er mer krevende i gammel bygningsmasse og at kostnader pr kvadratmeter er høyere, dersom samme standard legges til grunn.

Et arealeffektivt bygg kjennetegnes av at det gir rom for mange kvadratmeter og god funksjonalitet innenfor investeringskostnaden. I praksis er dette enklere å få til innenfor bygg av en viss størrelse. Dette kommer i tillegg til at kostnadseffektiv bruk av personalet også er enklere å få til i en større barnehage.

Det kan være et vanskelig spørsmål å ta stilling til hvilke utgifter som er relevante for å regne på alternativene til å fornye bygningsmassen. Det kan for eksempel være

diskutabelt om flere kvadratmeter til garderober og arbeidsplasser for ansatte er relevant for å beregne merkostnader ved investering? Det økte antall kvadratmeter skal renholdes og krever strøm og fordyrer utvilsomt byggene og etterfølgende drift. Sammenligningen er kanskje bare relevant dersom det er et reelt valg å velge bort dagens standardkrav og forpliktelser til arbeidsmiljø. Det samme gjelder kravene til innemiljø for barn, dersom kravene ikke bør eller kan velges bort.

Investeringer i barnehager vil grovt sett medføre 5% årlige økte rente- og avdragskostnader på de investeringsbeløp som realiseres. Tallet 5% er utledet av de kostnadssammenhengene som ble beregnet i saken om Nye Vinne skole (PS 11/19), der det ble regnet konkret på en merinvestering på 60 mill kr. Beregningen er basert på 40 års avdragstid på lånet og et rentenivå som følger renteprognoser for de nærmeste år. Kommunen vil ikke motta noen kompensasjon for nyinvesteringer på barnehagebygg, slik at økte renter og avdrag vil måtte finansieres ved å redusere aktivitetsnivå og/eller effektivisere drift. Merutgiftene vil komme i tillegg til øvrige merutgifter som følge av investeringer i skole, helse mv i perioden. Gjeldende økonomiplan beskriver en 2%-bane for å effektivisere/ redusere utgiftene til aktivitet i kommunens tjenester. Dette er en krevende endringstakt, og det vil være ytterligere krevende å øke endringstakten. Som en illustrasjon vil eksempelvis investeringsutgifter på 100 mill til barnehage medføre merutgifter til renter og avdrag på 5 mill kr. Omregnet til endringsbehov for tjenestene i kommunen gir dette en økning på 0,4% i endringsbehovet. Noe av merutgiftene vil en trolig kunne redusere med mer effektiv barnehagedrift og bygningsdrift.

Per dato ligger det inne 14 mill pr år (42 mill kr samlet) til bygging av nye barnehager i gjeldende økonomiplan. Det er altså bare dersom investeringene overstiger 42 mill kr at dette krever skjerpning av 2%-banen. Dersom investeringene overstiger 42 mill kr med eksempelvis 100 mill kr, kan årlige merutgifter på anslagsvis 5 mill kr finansieres ved at endringsbanen (i gjeldende økonomiplan) skjerpes fra 2% til 2,4% i ett av endringsårene eller at de siste 0,4% må skyves til årene etter 2022. De årlige merutgiftene vil forsterke et krevende endringsbehov beskrevet i gjeldende økonomiplan.

Det er med andre ord mange faktorer som kan regnes på for å si noe om kostnader ved å fornye barnehagene, og svarene vil avhenge av hvilke premisser som legges til grunn for beregningene. Så langt i prosessen har derfor rådmannen lagt vekt på å beskrive generelle momenter og tallfeste disse på et grovt nivå.

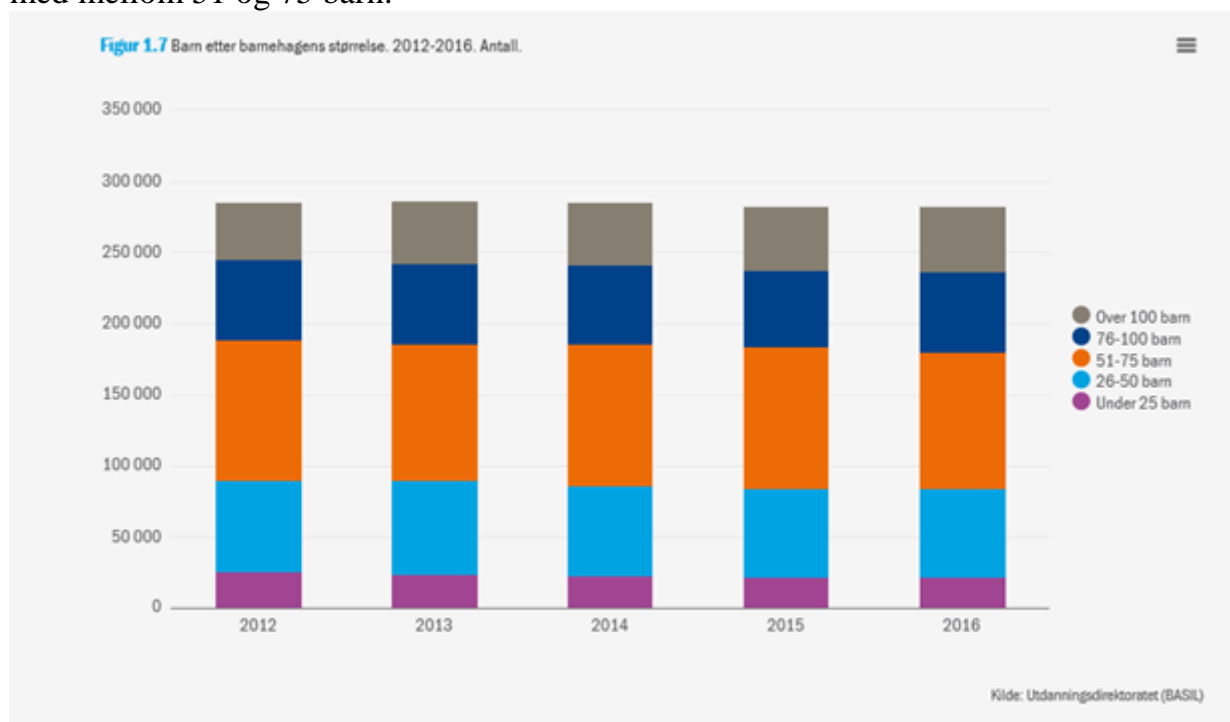
I forhold til selve barnehagedriften vil det, med våre tidligere beskrevne logikker om å legge oss på et minimum knyttet til bemannings- og pedagognorm, oppstå et skjæringspunkt hvor det ikke vil være tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagens åpningstid. Alternativene for kommunen vil da, som tidligere beskrevet «Prinsippet om stykkprisfinansiering» være å tilføre barnehagen mer penger for å øke bemanning eller stenge grunnet manglende finansieringsgrunnlag av drifta.

Barnehageplassene vil da flyttes til andre barnehager som har et større driftsgrunnlag med tanke på barn. Dette er mulig i Verdal med bakgrunn i den overkapasiteten som er på barnehageplasser for tiden. Hva som er et eksakt skjæringspunkt for antall barn er også avhengig av alder på barna, for med bakgrunn i bemanningsnorm utløses det litt ulike personalressurser på ulike alderstrinn. Å skulle si med sikkerhet hvor stor en barnehage bør være for å være økonomisk bærekraftig kan derfor ikke være en eksakt

vitenskap, for det vil også avhenge av hvor store forbruksposter, vikarbudsjetten og andre driftsrelaterte forhold det opereres med. Verdal kommune har imidlertid vært kjent for å kjøre meget stramt på alle disse forholdene, og med våre rammebetingelser som innebærer minimum bemanningsnorm, pedagognorm og stramme driftsbudsjett merker vi en smertegrense på mellom 18 og 20 barn. Mer presis på tall er det ikke mulig å være siden også alder på barna utløser ulik bemanningsfaktor.

Hvilke preferanser ligger i barnehagemarkedet?

I barnehagerapporten ble det belyst at det er en krevende øvelse å forutse hvor foreldre velger å ha sine barn. Barnehagene er underlagt markedsmekanismer, og for å vinne posisjon i markedet velger barnehagene egne profiler for å øke sin attraktivitet (musikkbarnehage, gårdsbarnehage, friluftsbarnhage osv.). Barnehagene kan således rekruttere brukere fra ulike geografiske områder, også på tvers av kommunegrenser. I tillegg gjør større mobilitet i befolkningen og mer kvalitetsbevisste foreldre sitt til at det forekommer en del bytter av barnehage. Det vi vet på bakgrunn av Utdanningsspeilet (Utdanningsdirektoratet sin oppsummering av barnehageområdet) er at flertallet av barna går i en mellomstor barnehage. Etter flere år med vekst, har nå antallet barn som går i de største barnehagene flatet ut (figur 1.7). Totalt finnes det 360 barnehager med mer enn 100 barn. 45 000 barn går i de største barnehagene, og det utgjør 16 prosent av alle barn i barnehage. Det vanligste er at barn går i mellomstore barnehager, det vil si barnehager med mellom 51 og 75 barn.

Praktiske forhold som at hverdagslogistikk må gå opp er også med å avgjøre valg av barnehageplass. Det ser vi også gjennom at de sentrumsnære barnehagene i Verdal, hvor også mange arbeidsplasser ligger, i all hovedsak er oppfylt. Mens, de barnehagene som ligger mer i utkanten har langt mer varierende barnetall. For Leksdal barnehage ble det i 2018 undersøkt hvor mange foreldre som leverte sine barn på vei til jobb i Steinkjer, og da var det fire familier som gjorde dette. I vår 2019 er dette antallet tre.

Barnetall etter opptak i 2019

Garnes	Leksdal	Vuku	Vinne	Maritvold	Kanutten	Reinsholm	Ørmelen	Forbregd-Lein
17	29	40	44	44	50	65	65	65

Kostnader ved renovering og nybygging av barnehager

I barnehagerapporten PS 76/18 ble det vist til utgifter og kalkyler laget av Arcon knyttet til oppgradering av dagens barnehageareal. Det finnes også relativt ferske tall for kostnader til bygging av en ny barnehage i Verdal kommune. Nedenfor følger grove anslag og betraktninger som er bygget på fakta fra den nybygde Vuku barnehage supplert med fakta og erfaringer fra pågående utredninger på nye Vinne skole og nytt helsebygg.

Tallene fra dette erfaringsgrunnlaget gir indikasjoner på et prisnivå fra 43 til 47 mill kr for en barnehage for ca. 60 barn. Prisene er da regnet i 2019-kroneverdi.

Investeringskostnader kan variere mye ut fra hvordan bygget utformes, slik at prisanslaget forutsetter et bygg som har omtrent samme arealeffektivitet som barnehagen i Vuku. Kostnadene som kommer i tillegg til byggekostnadene kan ikke beregnes med presisjon før byggeprosjektene er definert, men nedenfor vises hvordan erfaringstall kan brukes til å lage anslag

Metode 1: Erfaringstall fra Vuku viser en pris for selve bygget på 674.000 kr pr barn. Med et tillegg på 33.000 kr pr barn for utgifter som ikke ligger i selve byggekostnaden (gjelder for eksempel kunst, bruk av egne ansatte til oppfølging av byggeprosess, avgifter, byggelånsrenter osv), kan prisen beregnes slik: $(674+33 \text{ i egne utgifter}) \text{ pr barn} \times 60 \text{ barn} = 42 \text{ mill kr} + \text{prisjustering} = \text{omtrent } 43 \text{ mill kr}$.

Metode 2: Barnehagen i Vuku har 800 kvadratmeter, som gir kapasitet til å motta omtrent 46 barn. Antall barn må oppgis som en omtrentlig tallstørrelse fordi kapasitet målt i antall barn også avhenger av fordelingen mellom små og store barn. Kostnad til 60 barn kan da grovt omregnes til $800 \text{ kvm} / 46 \text{ barn} \times 60 \text{ barn} = 1043 \text{ kvm} \times (42.000 \text{ kr kvm i ren byggekostnad} + 2.000 \text{ kr kvm i andre utgifter}) = \text{ca } 46 \text{ mill kr} + 3\% \text{ prisjustering} = \text{ca } 47 \text{ mill kr}$.

Metode 3: Det kan også beregnes pris ved at investeringskostnadene fra Vuku oppjusteres med antall barn utover 46 som utløser ekstra investeringskostnad. Altså et marginaltillegg for antall barn over 46, i den grad det krever ekstra kvadratmeter «Vukunivået». Fellesrom med videre vil trolig grovt sett være uforandret, mens lekearealet øker. Vi har foreløpig ikke tallgrunnlag for en slik «presis beregning». Det er grunn til å tro at metoden ville gitt en pris som er lavere enn 47 mill kr. Kanskje også den laveste av alle tre alternativene.

Rådmannen vil foreløpig gå ut fra en kostnad på 47 mill kr for en standard barnehage for 60 barn. Dette tallet vil måtte beregnes på nytt når det foreligger en konkret utbyggingsplan. Det er grunn til å tro at investering pr barn kan bli noe lavere enn tallene fra Vuku, dersom kommunen bygger nye barnehager på minimum 60-80 barn.

Barnehagestørrelse på 80-85 barn antas å være en optimal tilpasning til økonomi, men kan være vanskelig oppnåelig utenfor sentrum. Barnehager i denne størrelsen ville gitt

det største antall kommunale barnehageplasser for den laveste driftskostnad. Ut fra rene økonomiske betraktninger vil rådmannen ikke anbefale at det bygges barnehage med mindre enn 60 barn. Ikke-økonomiske hensyn kan likevel åpne for bygging av mindre barnehager. Smådriftsulempene antas å bli store hvis det bygges for barnehager under 40 barn. Kostnadsnivået for små barnehager vil indirekte påvirke tilskuddsgrunnlaget for private barnehager. Altså vil innslaget av små kommunale barnehager gi høyere tilskudd pr barn i private barnehager. Dette gjelder uavhengig av om den private barnehagen er stor eller liten.

Fakta om ny barnehage i Vuku

Barnehagen kostet 31 mill. kr. med moms. Da er alt med – bygget med interiør/møbler, p-plass, uteområdet med lys, lekeutstyr, lekeareal.

Bygget inkluderer areal etter gjeldende normtall for lek, grupperom, ansatte, wc, og er bygget for 46 barn, 3 avdelinger herav 2 storbarns- og 1 småbarnsavd.

Matrikkelen sier 735 kvm bruksareal (BRA) og 800 bruttoareal (BTA).

$31 \text{ mill}/735 \text{ BRA} = 42 \text{ 000 kr/kvm.}$

$31 \text{ mill}/800 \text{ BTA} = 38 \text{ 750 kr/kvm.}$

Kostnader pr barn er: $31 \text{ mill}/46 \text{ barn (kapasitet)} = 674 \text{ 000 kr/barn.}$

FDV-nøkkelen sier omtrent 1000 kr/BTA kvm i lave FDV-kostnader for barnehage.

Vurdering:

I barnehagenotatet PS 49/19 ble det sett nærmere på hvilke av de ulike scenarioene som utkrystalliserer seg som naturlige å følge opp. Her ble det i all hovedsak pekt på fire forhold som følges opp. Kort oppsummert innebærer de følgende:

Scenario 6: Vinne barnehage og Kanutten barnehage slås sammen – det bygges på ny tomt i Vinne krets.

Gjennom denne endringen vil kommunen få en robust barnehage med tanke på driftsgrunnlag. Basert på tallene fra første telling i 2019 blir barnehagen 86 barn, og vil således godt kunne tåle en periode med litt nedgang i brukere uten å risikere sitt driftsgrunnlag. Denne størrelsen harmonerer også godt med det som er erfart knyttet til optimal barnehagedriftstørrelse. En nybygd Vinne barnehage i Vinne vil også harmonere godt med logikken i PS 11/19 Forprosjekt nye Vinne og Ness skole. Her ble følgende skrevet: *«I tillegg må man se på den fremtidige boligutviklingen i Verdal. Sentrum vokser meget raskt, men her bygges stort sett leiligheter for en aldersgruppe som tradisjonelt ikke har barn i grunnskolen. Boligområdene rundt dagens Vinne skole opplever store utskiftninger for tiden, og det ser ut som at eldre i stor grad velger å kjøpe seg bolig/leilighet i sentrum. Det gir plass for reetablering av en yngre generasjon i Vinne/Ness området. I tillegg vil etableringen av ny E6 gjennom Verdal kommune kunne medføre at Vinne blir et aktuelt knutepunkt for nyetableringer i fremtiden. Ved å satse på Vinne som lokasjon for en nyrenovert skole utnyttes også de tidligere investeringene i et godt utviklet nærmiljøanlegg»*. En ny barnehage i Vinne vil komplettere dette bildet, og vil kunne forsterke området attraktivitet.

Scenario 11 følges opp gjennom at de tre sentrumsnære barnehagene våre (Maritvold, Ørmelen og Reinsholm) renoveres. Alle disse tre barnehagene ligger strategisk geografisk, og har dermed et godt rekrutteringspotensial knyttet til drift. Videre har de

også en driftsstørrelse som gir godt kostnadseffektiv drift. Kostnader og prioriteringer knyttet til renovering må utarbeides i økonomiplan 20-23.

Scenario 2 og 4 kan gjennomføres, og det vil innebære at kommunen må se nærmere på en utbygging og ombygging av Forbregd-Lein, og at Leksdal barnehage gis nye og bedre lokaler gjennom å overta Leksdal skole når den er lagt ned. Om Forbregd-Lein skal dimensjoneres for 100 barn kan nok vurderes, for Arconrapporten fra 2015 hadde ikke i seg kunnskapen om at de synkende fødselstallene skulle vedvare. Det vil derfor være aktuelt å se på ombygging på f.eks. inntil 80 plasser som igjen vil kunne være noe kostnadsbesparende. I forbindelse med utarbeidelse av barnehagerapporten PS 76/18 kom det også et foreldreinitiativ fra Leksdal som støttet disse scenarioene, og i dette et ønske om å få bevare et samlingspunkt for bygda Leksdal. Gjennom å flytte ut av dagens Leksdal barnehage vil barnehagen få tilgang på en bygningsmasse som vil være bedre enn det som er standard på dagens barnehage, og det vil gi mer rom og muligheter gjennom tilgang på bl.a. gymsal, personalrom, arbeidsrom og andre rom som skolen i dag besitter. Det vil imidlertid kreve noen ombygginger for at bygningsmassen skal være egnet for barnehageformål, men disse utgiftene vil neppe overstige summen som ligger i en totalrenovering av dagens Leksdal barnehage. I tillegg vil en renovering heller ikke ordne opp i en del utfordringer med mangel på arbeidsplasser for personal og møterom, noe som igjen en flytting til Leksdal skole vil kunne løse. På sikt kan også kommunen da kvitte seg med det 106 år gamle bygget som i dag huser Leksdal barnehage.

Scenario 3 kan også gjennomføres, og det vil da etableres en enda mer driftsrobust barnehage. Med tall etter opptaket vil dette da bli den største kommunale barnehagen med 104 barn. Dette vil medføre et behov for en relativt romslig tomt siden det foreligger klare krav til arealer for både barn og ansatte. Samtidig vil en ny bygningsmasse være billigere å drifte, selv om nok noe av denne innsparingen forsvinner i økt areal.

I valget mellom disse to mulighetene – sammenslåing eller forflytning og ombygging – anbefales det sistnevnte. Dette gjøres ut fra flere perspektiv. Et av dem vil være ønsket om å kunne utnytte kommunens samlede bygningsmasse best mulig. Bygningsmessig vil Leksdal skole gi bedre og mer fleksible løsninger for barnehagedrift enn dagens Leksdal barnehage, og det gir rom for å avhendige noe av kommunens eldste bygningsmasse. Et annet vil være knyttet til geografi og foreldreinitiativet rundt å ha et felles møtepunkt for bygda som en barnehagedrift i de nedlagte skolelokalene på Leksdal vil kunne medføre. Et tredje punkt vil handle om totaløkonomi. En ny barnehage som skal romme både Forbregd-Lein og Leksdal vil kreve en stor investering som med stor sannsynlighet vil overstige de bygningsmessige tilpasningene som må til på Leksdal skole, og de tilpasninger som må til på Forbregd-Lein for å øke kapasitet til 80 barn.

Med bakgrunn i barnetallet i Garnes må kommunen også vurdere fortløpende barnehagens framtid. Det er tidligere skrevet om de krevende mekanismene rundt barnehagedrift med under 20 barn. Det må derfor ses nærmere på barnehagens framtid inn mot opptak i 2020, for dersom barnetallet fortsatt ligger under 20 vil det kun være to alternativ. Enten må barnehagen prioriteres å bli tilført mer kommunale midler for å sikre forsvarlig drift, noe som igjen vil øke kommunens totale utgifter til barnehagedrift, eller så må barnehagedriften avvikles og plassene overføres til andre barnehager.

Forslag til høringssvar fra Verdal kommune

Saksbehandler: Frode Kvitem E-post: frode.kvitem@verdal.kommune.no Tlf.: 906 86 459	Arkivref: 2019/2091 - /
--	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité mennesker og livskvalitet	05.06.2019	30/19
Formannskap	06.06.2019	70/19
Kommunestyre	17.06.2019	

Rådmannens forslag til vedtak:

Verdal kommune støtter KS sine vurderinger og betraktninger på de tematiserte områdene, og overleverer en høringsuttalelse som er i tråd med anbefalingene fra KS, med spesiell påpekning av følgende moment:

- Verdal kommune er fornøyd med at Kunnskapsdepartementet foreslår at beregningen av tilskudd fortsatt skal baseres på kommunens kostnader
- Verdal kommune er kritisk til endringer i kommunens finansieringsplikt for nye private barnehager, og ønsker som minimum å opprettholde dagens handlingsrom til å avgjøre søknader om finansiering av nye barnehageplasser. Dette av hensyn til dagens allerede overkapasitet i sektoren.
- Verdal kommune støtter muligheten for kommunene til skille på eierform
- Verdal kommune mener kommunene bør beholde tilsynsmyndigheten
- Verdal kommune ser det som positivt at departementet foreslår endringer i pensjonspåslaget slik at færre private barnehager f r dekket kostnader de ikke har
- Verdal kommune mener at kommunene må kunne stille krav til tilsvarende bemanning i de private barnehagene som de finansier for at barnehagene skal ha rett til 100 prosent tilskudd

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-endringer-i-barnehageloven-med-forskrifter-ny-regulering-av-private-barnehager2/id2641852/>

Saksopplysninger:

Kunnskapsdepartementet (KD) sendte ut forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter på offentlig høring 26.04.2019. Formålet med endringene er, ifølge KD, at regelverket skal bli bedre tilpasset utviklingen av barnehagesektoren. Endringene skal legge til rette for et mangfold av barnehager med høy kvalitet. De skal gi gode driftsvilkår for ulike typer barnehager og barnehageeiere, og sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode.

KS har oppfordret kommunene til å være oppmerksomme på denne høringen. Direktør for interessepolitikk i KS, Helge Eide, har uttalt at selv om det er flere positive elementer i høringen bidrar ikke forslagene samlet til økt kvalitet eller styrking av kommunens muligheter til å sikre et godt barnehagetilbud for alle barn. Følgende sentrale moment er påpekt av KS i en artikkel på deres sider:

Private barnehager er i mange kommuner avgjørende for det samlede barnehagetilbudet. Høring om ny regulering av private barnehager omtaler forslag som potensielt får betydning for alle kommuner, også de som ikke har private barnehager. Forslaget er ute på høring nå.

KS mener at kommunene bør være særlig oppmerksomme på forslag om:

- Plikt til å finansiere nye private barnehager
- Terskler for krav til finansiering, herunder krav til eierform
- Flytting av ansvar for økonomisk tilsyn til Kunnskapsdepartementet
- Flytting av ansvar for behandling av dispensasjonssøknader til Fylkesmannen, eller krav til organisering av myndighetsoppgavene i kommunen
- Endringer i driftstilskudd etter barnehagens størrelse

Kommunens prioriteringer ligger til grunn

KS er fornøyd med at Kunnskapsdepartementet foreslår at beregningen av tilskudd fortsatt skal baseres på kommunens kostnader. KS er allerede i gang med et digitaliseringsprosjekt for tilskuddsberegningene som vil redusere feil og klagesaker og forenkle arbeidet for kommunene.

KS er kritisk til å utvide finansieringsplikten

KS er kritisk til endringer i kommunens finansieringsplikt for nye private barnehager. Departementet lanserer tre ulike alternativer. Et av disse er å opprettholde kommunens frie skjønn ved vurdering av om nye barnehager skal få tilskudd. Kommunesektoren må som minimum opprettholde dagens handlingsrom til å avgjøre søknader om finansiering av nye barnehageplasser. - En ny plikt til finansiering av nye barnehager vil svekke kommunens handlingsrom ytterligere, sier Helge Eide.

Departementet foreslår alternativt å utvide finansieringsplikten for kommunene. De ønsker innspill til hvor høy terskelen bør være for at kommunen kan avslå en søknad om tilskudd.

-KS mener at en eventuell utvidelse av plikten til finansiering må kombineres med en langt tydeligere styring av kvalitet, innhold og bruk av tilskuddene enn dagens regelverk legger opp til, sier Helge Eide.

Mange kommuner opplever allerede konsekvensene av overskudd av barnehageplasser og rapporterer at det i hovedsak er kommunene som tilpasser sin kapasitet. Plikt til finansiering av nye barnehager, uavhengig av om disse vil ivareta kommunens plikt til å oppfylle retten til barnehageplass, vil frata kommunene den viktigste muligheten til å styre barnehagekapasiteten i kommunen. Som høringen påpeker kan dette føre til en mindre effektiv barnehagedrift og høyere kostnader for både kommunale og private barnehager.

-At departementet antyder at mindre effektiv barnehagedrift skal finansieres av stat og kommune er oppsiktsvekkende i en periode med trangere økonomisk handlingsrom i årene som kommer, sier Helge Eide.

KS oppfordrer derfor kommunene til spesielt å kommentere denne delen av høringen. Etter endringer i retten for etablering er det også viktig at kommuner som i dag ikke har private barnehager setter seg inn i og besvarer denne delen av høringen.

KS støtter muligheten for kommunene til skille på eierform

Det er positivt at departementet ber om innspill til kommunens mulighet til å prioritere mangfold og ulike eiertyper lokalt. Det oppfordres til høringsinnspill på dette temaet spesielt. At dette kun gjelder ved nyetablering av barnehager fører i praksis ikke til store endringer i kommunens mulighet til å prioritere tilbud til innbyggernes beste. For å sikre reell lokalpolitisk styring av barnehagetilbudet i kommunen, må det også være mekanismer bortfall av retten til tilskudd ved salg av barnehagen til andre eiere eller endringer i selskapsform. Krav til eierskap kan for eksempel være rimelige vilkår å stille fra kommunens side for finansiering av nye barnehageplasser.

Kommunen bør beholde tilsynsmyndigheten

Det er en fare for at ansvaret for tilsyn med barnehagesektoren pulveriseres med forslagene om å flytte ansvar for økonomisk tilsyn og andre myndighetsoppgaver til staten. At det økonomiske tilsynet, og muligheten for å avdekke brudd på regelverket, vil avhenge av årlige bevilgninger til Utdanningsdirektoratet, slik det påpekes i høringen, er svært uheldig, sier Helge Eide. KS mener at kommunene fortsatt må ha hjemmel for å føre tilsyn med enkeltbarnehager for å sikre at tilskudd de utbetaler går til det formålet det er tiltenkt.

Det er positivt at departementet foreslår endringer i barnehageloven med forskrifter som bidrar til større åpenhet om private barnehagers bruk av kommunalt tilskudd og foreldrebetaling. Et tydeligere regelverk ville bidratt til at kommunesektoren kunne videreutviklet sitt tilsyn med private barnehager.

Departementet foreslår to mulige løsninger for myndighetsoppgaver knyttet til dispensasjoner fra bemannings- og pedagognorm og språkkrav for ansatte. KS er svært skeptiske til endringer i regelverket for behandling av dispensasjonssøknader og mener at kravene til likebehandling er sikret gjennom gjeldende lovverk. KS er ikke kjent med at Fylkesmannen har påpekt forskjellsbehandling ved behandling av søknader om dispensasjoner innenfor gjeldene regelverk.

Pensjonstilskudd

KS ser det som positivt at departementet foreslår endringer i pensjonspåslaget slik at færre private barnehager får dekket kostnader de ikke har. Departementet vil komme tilbake

med forslag til sats og sende dette på høring på et senere tidspunkt. Samtidig trekkes det frem at om lag en fjerdedel av overkompensasjonen skyldes lavere bemanning i private barnehager.

Savner muligheten til å sikre et likeverdig tilbud

KS mener at kommunene må kunne stille krav til tilsvarende bemanning i de private barnehagene som de finansier for at barnehagene skal ha rett til 100 prosent tilskudd. Lavere bemanning i private barnehager enn den kommunale finansieringen legger til rette for, er en vesentlig forklaring bak høye overskudd Telemarksforskning 2018. Like krav til bemanning ville legge til rette for likeverdige tilbud og sikre at kommunale tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode. For eksempel ser vi at forskjellen i bemanningstettheten så langt har holdt seg stabil etter innføringen av bemanningsnormen. KS er derfor delvis uenig når departementet mener det er de samme kravene til kvalitet, bemanning og pedagogisk innhold som i de kommunale barnehagene. Dette stemmer kun om man legger lovens minimumsstandarder til grunn og utelukker at kommunene har høyere ambisjoner for kvalitet, bemanning og pedagogisk innhold enn storting og regjering har fastsatt i lov og forskrift.

Vurdering:

Verdal kommune støtter KS sine vurderinger og betraktninger på de tematiserte områdene, og overleverer en høringsuttalelse som er i tråd med anbefalingene fra KS. Den vil da påpeke følgende moment:

- Verdal kommune er fornøyd med at Kunnskapsdepartementet foreslår at beregningen av tilskudd fortsatt skal baseres på kommunens kostnader
- Verdal kommune er kritisk til endringer i kommunens finansieringsplikt for nye private barnehager, og ønsker som minimum å opprettholde dagens handlingsrom til å avgjøre søknader om finansiering av nye barnehageplasser. Dette av hensyn til dagens allerede overkapasitet i sektoren.
- Verdal kommune støtter muligheten for kommunene til skille på eierform
- Verdal kommune mener kommunene bør beholde tilsynsmyndigheten
- Verdal kommune ser det som positivt at departementet foreslår endringer i pensjonspåslaget slik at færre private barnehager får dekket kostnader de ikke har
- Verdal kommune mener at kommunene må kunne stille krav til tilsvarende bemanning i de private barnehagene som de finansier for at barnehagene skal ha rett til 100 prosent tilskudd.

Helseplattformen, oppdatering og veien videre

Saksbehandler: Ragnhild Holmberg Aunsmo E-post: ragnhild.aunsmo@verdal.kommune.no Tlf.: 74 04 82 64	Arkivref: 2019/2085 - /
--	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité mennesker og livskvalitet	05.06.2019	31/19
Formannskap	06.06.2019	68/19
Kommunestyre	17.06.2019	

Rådmannens innstilling:

1. Verdal kommunestyre opprettholder sin interesse for å inngå endelig samarbeidsavtale med Helseplattformen AS fra det tidspunkt vår kommune/v rt sykehus skal innfases.
2. Det må hensyntas om lag kr 4.500.000.- i økonomiplanen fra 2022, med et mindre beløp allerede i 2021, n r det bl.a. er klart hvilke (og når vi kan si opp) programvarer som vi ikke trenger lenger etter innføring av Helseplattformen.
3. Saken legges fram til endelig behandling i kommunestyret senest første kvartal 2021.

Vedlegg:

Mandat samarbeidsråd for opsjonskommuner, Helseplattformen, vedtatt 31.01.17.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Fullmakt- og samarbeidsavtale mellom Helse Midt Norge RHF og kommuner i Helseregion Midt Norge 28.03.17, med tiltredelse fra Verdal kommune

Saksopplysninger:

Alle 85 opsjonskommunene i Midt Norge inngikk oppdatert fullmakt- og samarbeidsavtale (intensjonsavtale) med Helse Midt Norge RKF i løpet av første halvår 2017. Opsjonskommunene har siden 31.01.17 latt seg representere med et Samarbeidsråd for disse opsjonskommunene i prosessen, bestående av 9 ledere fra disse kommunene (3 fra NT, 3 fra ST og 3 fra MR) P  slutten av prosessen ble deltagelse fra Sunnmøre utvidet med en rådmann ekstra. Disse har jobbet ut fra rådets mandat. (vedlegg 3) for å sikre involvering og forankring i alle opsjonskommunene i Midt Norge.

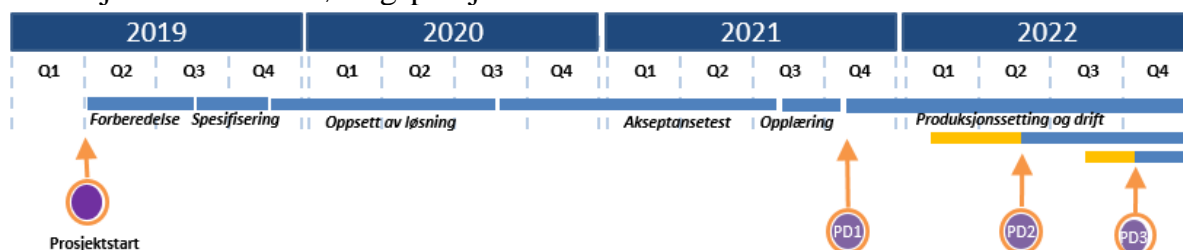

I mars 2019 ble **Helseplattformen AS** opprettet med Helse Midt Norge RHF som eneieier, men slik at opsjonskommunene kommer inn i AS-et etter hvert som opsjonene utløses.

I mars 2019 ble det også skrevet avtale mellom Helse Midt Norge RHF og det amerikanske firmaet Epic som vant anbudskonkurransen.

Innføringsprosjektet startet opp 01.04.19, og tidslinjen for innfasing av sykehus og kommuner er som følger nedenfor:

Tidslinje for felles innføringsprosjekt:

Felles innføringsprosjekt starter 1. april 2019. Produksjonssetting for delleveranse 1 (St.Olav, Trondheim kommune + opsjoner?) er i Q4 2021, markert med PD1 i figuren. Produksjonssetting for delleveranse 2 (HNT + opsjoner?) er i Q2 2022, markert med PD2 i figuren. Produksjonssetting for delleveranse 3 (HMR + opsjoner?) er i Q4 2022, markert med PD3 i figuren.

Dette betyr at Verdal kommune skal innfases samtidig med sykehusene i Helse Nord Trøndelag, dvs. fra andre kvartal 2022.

Vedtak om utløsning av opsjonen må foretas minst ett år for innfasingen, dvs, for Verdal kommune innen 2. kvartal 2021.

Avtalen mellom Helse MN og Epic er på kr 1,2 mrd. Det er jobbet siden januar 2018 med å finne en akseptabel fordelingsnøkkel mellom Helse MN og kommunene. Et forhandlingsutvalg bestående av representanter fra Trondheim kommune samt en rådmann fra Samarbeidsrådet, har ivaretatt opsjonskommunenes interesser. Målsettingen var at dette skulle være klart slik at Trondheim kommune kunne vedta en endelig samarbeidsavtale med Helse Midt Norge RHF før ferien 2019. Dette er noe forsinket, men det er viktig at Trondheim kommune ikke blir stående alene med alt økonomisk ansvar for kommunesektoren. Derfor legges det fram en sak for vårt kommunestyre for oppdatering av status og for oppdatering av interessen, fram mot en siste behandling senest 2. kvartal 2021.

Kostnadsbildet er noe sammensatt, bl.a. avhengig av hva som kan godkjennes som investering av kostnadene, og dermed lånefinansieres, kontra hva som må legges inn i kommunens driftsbudsjett fra 2021.

Så langt i forhandlingsprosessen ser det ut til å bli en gjennomsnittlig kostnad for kommunene på ca kr 300 pr. innbygger. For Verdal kommune tilsvarer dette en brutto årlig kostnad på 4 500.000.-, med anslagsvis ca 50/50-fordeling mellom investering og drift. Kommunene bør også avsette midler til opplæring, dersom dette helt eller delvis ikke kan legges inn i innføringsprosjektet og forsvares som en del av investeringene.

Fra dette beløp kan etter hvert fratrekkes dagens kostnader til program som System X, Profil m.fl., slik at netto årlige kostnader blir langt lavere, avhengig av hvor fort man kan si opp dagens avtaler som ikke trengs etter innføring av Helseplattformen.

Den anslagsvise prisen pr. innbygger er selvsagt både foreløpig og usikker, men et greit anslag å bruke i økonomiplanarbeidet for 2020-23. Det er forutsatt at innføringskostnadene dekkes av investering/lån (evt. bruk av fond) nedbetalt over 15 år med 4 % rente. Dette utgjør da ca. 50 % av kr 300/innbygger.

Den andre halvparten er årlige driftskostnader knyttet til lisenser til EPIC, driftskostnader hos Helseplattformen AS m.m.

Vurdering:

Dette er et stort prosjekt både for helseforetaket og for kommunene, men det gir også store muligheter for en sterkt forbedret tjeneste og maksimal og effektiv kontakt mellom fastleger, kommuner, legevakter, sykehus og avtalespesialister m.fl.

Helseplattformen er en pilot i landet, sterkt støttet av Helseministeren. Det jobbes delvis samtidig med en nasjonal innføring av «En innbygger – en journal».

I dag kan ingen si sikkert hva som blir det endelige resultatet fram i tid, men det er uansett nødvendig at det skjer noe i Midt Norge, for våre innbyggere og pasienter. Det er ikke avklart hvordan Helseplattformen og den Nasjonale innføringen skal henge sammen.

Hvis kommunene i Midt Norge ikke blir med i Helseplattformen på det tidspunkt som er skissert foran, havner man bakerst, og må kjøpe seg inn etter at innføringsprosjektet er ferdig i alle tre lokale helseforetaksområdene.

Trondheim kommune har tatt et stort ansvar i prosessen så langt, og det har hele tiden vært meningen av de skal innrulles først. Men uten at et flertall av de andre kommunene kommer etter blir prosjektet lite vellykket. Det er nødvendig at kommunene ellers kommer inn i samme tidsrom som «sitt» sykehus. Dvs, at kommunene tilhørende Helse Nord Trøndelag skal inn 2. kvartal 2022. Kommuner som velger å vente, må da vente helt til slutt, dvs. tidligst fra 2023. Det skal ikke lønne seg økonomisk å vente til etter innføringsfasen.

Rådmannen tilrår at Verdal kommune gjentar og opprettholder interessen for å inngå avtale fra 2.kvartal 2022. Endelig vedtak blir da å fatte innen 2. kvartal 2021.

Det således legges inn midler i økonomiplanen 2020-2023 allerede fra 2021.

Plan for legetjenester i Verdal kommune

Saksbehandler: Ragnhild Holmberg Aunsmo E-post: ragnhild.aunsmo@verdal.kommune.no Tlf.: 74 04 82 64	Arkivref: 2019/2053 - /
--	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité mennesker og livskvalitet	05.06.2019	32/19
Formannskap	06.06.2019	67/19
Kommunestyre	17.06.2019	

Rådmannens innstilling:

Kommunestyret i Verdal tar temaplan for legetjenesten i Verdal til orientering.

Vedlegg:

Plan for legetjenester

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Innledning:

I rammeavtalen mellom KS og den norske legeforening om allmennpraksis i fastlegeordningen i kommunene er det avtalefestet at kommunen skal utarbeide plan for legetjenesten i kommunen. Dette for å sørge for at fastlegene har nødvendig forutsigbarhet i sin virksomhet i henhold til gitte rammebetingelser. Samarbeidsutvalget i fastlegeordningen skal forelegges planen til vurdering og uttalelse.

For kommunen må plan for legetjenesten gjerne være en del av plan for helse- og velferdstjenesten som helhet. Situasjonen i dag er slik at det nasjonalt er store utfordringer med å rekruttere fastleger, og i Verdal er det flere hjemler som har vært betjent av vikarer over tid. Det er dermed hensiktsmessig å utarbeide en egen temaplan for legetjenesten. Temaplanen er viktig for:

-   realisere samfunnsplanen og kommunedelplanen helse og velferd i Verdal kommune,
-   ha en strategi for å løse rekrutteringsproblematikken både lokalt, regionalt og nasjonalt.
-   tydeliggjøre behovet for politisk samarbeid for å øve påtrykk overfor nasjonale myndigheter.

Målet med planen er at utviklingsarbeidet videre etter denne skal gi befolkningen i Verdal tilgang til å velge fastlege og ha en legetjeneste som er kompetent, samarbeidende og i stand til å ivareta de oppgavene som ligger til legetjenesten. Gjennom dette vil legetjenesten bidra til å nå målene i samfunnsplanen slik at Verdal er en utviklende og lærende kommune som er attraktiv både å jobbe og bo i. I utarbeidelsen av planen har en arbeidsgruppe bestående av samfunnsplanlegger, administrativ ledelse av legetjenesten og kommuneoverlege ledet prosessen. Fastlegene har gjennomført workshop og kommet med innspill, øvrige helsetjenester i kommunen har kommet med innspill og samarbeidsutvalget i fastlegeordningen har drøftet problemstillinger og innhold i sine møter mens kommuneoverlegen har koordinert arbeidet.

Historikk:

Verdal kommune drev fram til 2011 tre kommunale legesentre, hvor kommunen holdt lokaler og utstyr inkludert journalsystem og var arbeidsgiver for hjelpepersonellet. Legene var selvstendig næringsdrivende med individuell avtale om allmennpraksis med kommunen, en såkalt hybridløsning, eller utvidet 8.2 avtale jf [ASA4310](#). Disse driftsavtalene ble oppsagt i 2007 med virkning fra 2011, og legene har etter dette driftet legesentrene helt privat.

Finansieringsordning:

Trepartssamarbeidet mellom legeforeningen, KS og staten i forbindelse med innføringen av fastlegeordningen i 2001 la til grunn at fastlegene skulle være selvstendig næringsdrivende og at finansieringen skulle skje via basistilskudd, også kalt procapita (pr hode) tilskudd, egenandeler og refusjoner fra HELFO. Helfo er Helsedirektoratets ytre etat, og forvalter årlig om lag 34 milliarder kroner. Dette omfatter oppgjør fra folketrygden til behandlere, leverandører og tjenesteytere, samt individuell refusjon av privatpersoners utgifter til blant annet legemidler, tannhelse og helsetjenester i utlandet. Finansieringen av fastlegeordningen er slik at kommunen betaler basistilskudd, pt 486 kr pr listepasient, til legen. Utover dette mottar legen stykkprisbetaling i henhold til «normaltariffen» som består av egenandeler som pasientene betaler og refusjoner fra Helfo. Kommunens utgifter til basistilskudd er utelukkende bestemt av hvor mange innbyggere som er folkeregistrert i kommunen, evt differanse mellom innbyggertall og antall innbyggere på fastlegenes lister (innbyggere kan velge fastlege i annen kommune enn bostedskommune) utlignes i et gjestepasientoppgjør kommunene imellom. Kommunen lønner forøvrig leger i offentlige oppgaver som vanlige ansatte, herunder sykehjemslege, helsestasjonslege, lege i flyktningehelsetjeneste og fengselshelsetjenesten samt kommuneoverlege i samfunnsmedisinske oppgaver. Kommunen lønner også fastleger som engasjeres i ulike oppdrag, men dette er en lite benyttet mulighet i Verdal for tiden.

Funksjoner og oppgaver:

Legetjenesten i kommunen skal håndtere medisinske problemstillinger av alle slag som krever legekompentanse og som skal håndteres i kommunehelsetjenesten. Legene i kommunehelsetjenesten er allmennleger, dvs de skal ha bred og generell kunnskap om alle sykdommer innen somatikk, psykiatri og rus, og innen alle aldersgrupper. Noen helsetilbud i kommunen, slik som helsestasjons- og skolehelsetjenesten,

flyktningehelsetjenesten, fengselshelsetjenesten og sykehjemmene har egne leger tilknyttet i små eller større stillinger. Disse er også allmennleger, men har spesialiserte oppgaver knyttet til det aktuelle helsetilbudet. Fastlegene er allmennleger som kommunen har inngått avtale med om allmennpraksis i fastlegeordningen. Fastlegene jobber ved legesenter og har ansvar for alle pasienter på sin liste i hht fastlegeforskriften. De er som regel første lege pasienter kommer i kontakt med, og kan utrede, diagnostisere, behandle og følge opp mange tilstander uten involvering av spesialisthelsetjeneste, mens de ved tilstander som krever kontakt med spesialisthelsetjenesten er medisinskfaglig koordinator for samarbeidet. Fastlegenes særegne kompetanse er å se hele individet og over tid. Det ligger også oppgaver knyttet til helseattester og førerkortvurderinger til fastlegene. Fastlegene skal også ivareta samfunnspektivet, og har en viktig rolle for prioritering av ressursbruk i helsetjenestene.

Til kommunens legetjeneste hører også samfunnsmedisinske oppgaver. I dette ligger «å se samfunnet som pasient» og bidra med kunnskap inn i samfunnsplanlegging og forebyggende helsearbeid, miljørettet helsevern, og ansvar for smittevern.

Utfordringsbildet:

Det er **rekrutteringskrise i fastlegeordningen**. Over hele landet, også i de store byene, er det vanskelig å få nye leger til å etablere seg når noen slutter eller når nye hjemler opprettes. Dette gjelder særlig etablering i selvstendig næringsvirksomhet. Fastlegene har pekt på behovet for tiltak og lenge etterlyst revitalisering av trepartssamarbeidet mellom legeforeningen, KS og staten som ble trappet ned i 2005 da fastlegeordningen ble oppfattet som velfungerende. I forbindelse med helsereformen som ble i verksatt i 2012 ble det signalisert at fastlegekapasiteten skulle styrkes vesentlig fordi fastlegenes rolle ble viktigere. Tall fra SSB viser at gjennomsnittlig listelengde for fastleger i 2010 var 1178, mens snittet i 2017 var 1106.

Krisesituasjonen ble erkjent seint. «Trønderopprøret» ble startet av fastleger i Trondheim i 2017 og har tilslutning i vårt område, har snakket høyt om problemene. VG hadde en stor presentasjon av situasjonen rundt om i landet i 2017, og Nasjonalt Senter for DistriktsMedisin (NSDM) i Tromsø har analysert problematikken og forsøk på løsninger. Situasjonen har vært selvforsterkende i den forstand at det dystre bildet som beskrives av f.eks. Trønderoppgjøret; at fastlegene arbeider ekstremt mye, lite muligheter til å prioritere arbeidsoppgavene, at det er dyrt å etablere seg, økonomisk risikabelt å bli syk og umulig å få solgt praksis hvis man ikke trives med denne spesialiteten, har skremt nye leger fra å gå inn i dette.

Kommunene har strevd en og en for å rekruttere leger, noe som har skapt mange alternative løsninger og incentiver for å lokke til seg og beholde leger. Vikarbyråer leier ut leger i stort omfang. Dette er delvis kostbare og kortsiktige løsninger. I Bergensområdet har mange kommuner gått sammen om ALIS (Allmennlege i spesialisering), og laget attraktive stillinger for unge leger i både by og distrikt. KS presenterte i november 2018 en rapport utarbeidet av IPSOS som viste at 74% av kommunene i landet hadde etablert ulike løsninger i tillegg til basistilskudd for å finansiere drift av fastlegeordningen. Dette er situasjonen i alle våre nabokommuner også, hvor alle nå har ansatt leger på fastlønn etter å ha lyst ut ledige hjemler uten å få søkere. Kommunen må da kjøpe eller leie praksis i legesenter til disse legene.

Regjeringen har varslet en handlingsplan for allmennlegetjenesten våren 2020. Dette betyr at større endringer i fastlegeordningen tidligst vil skje i statsbudsjettet 2021

Rekruttering er den største utfordringen nå, men det er flere trender og utviklingstrekk som er viktige for hvordan legetjenesten i Verdal bør utformes videre:

- **Befolkningsutviklingen** i Verdal ser ut til at antallet barn og unge er noe fallende, mens den eldste delen av befolkningen øker betydelig i antall i årene framover.
- **Oppgaveporteføljen** endres som følge av faglig utvikling og endringer i helsetjenesten
- **Forventningene** i befolkningen til helsetjenesten øker, og mange lever lenge med kroniske tilstander og følgetilstander.
- **Nye spesialistregler** stiller nye krav til prioritering av videre- og etterutdanning.
- Det er fortsatt potensiale til å bedre **samhandling** mellom aktører i helsetjenesten både innad i kommunen og mellom primærleger og spesialisthelsetjeneste
- Nye digitale løsninger og verktøy kommer med nye muligheter og utfordringer; **Helseplattformen** vil innebære store endringer når den innføres, enten kommunene og fastlegene blir med eller ikke.

Mål og strategier:

For å oppnå målbildet bør innsats rettes inn mot fire målområder:

KAPASITET: Verdal kommune trenger tilstrekkelig og stabil legekapasitet i kommunen til å ivareta oppgavene som legetjenesten skal ivareta for å nå målene i samfunnsplanen

KOMPETANSE: Alle leger i Verdal må være i spesialiseringsløp mot allmennmedisin evt samfunnsmedisin. Legene i Verdal må dekke den legekompentanse kommunen har behov for.

KVALITET- OG TJENESTEUTVIKLING: Verdal kommune må i samarbeid med legene utvikle rutiner for etterlevelse av krav i kvalitetsforskriften.

SAMHANDLING: Verdal kommune utvikler sine tjenester generelt til å henge sammen og være gode for innbyggerne, og til å utnytte ressursene best mulig. Legetjenesten er sentral aktør både som kunnskapskilde, utvikler og utfører.

Ut fra utfordringene vi står overfor kan ett sett strategier lede mot mål. Strategiene er listet opp nedenfor, mens konkrete tiltak i tråd med disse er anbefalt i kapittel 6 i plan for legetjenester.

Kapasitet:

- Kommunen beholder de legene som er i kommunen og rekrutterer nye til både kapasitetsøkning og utskiftninger
- Det opprettes ny (tredje) hjemmel for LIS1
- Det etableres nytt/nye legesentre når eksisterende legesentre ikke kan utvides ytterligere.

Kompetanse:

- Det utarbeides individuell utdanningsplan for alle nyutdannede leger som kommunen ansetter eller tildeler fastlegehjemmel.

- Sykehjemslegene oppnår godkjenning for kompetansefelt alders- og sykehjemsmedisin
- Kommunale tjenester etterspør lokal legeressurs ved behov for legekompentanse
- Kompetanseheving i akuttmedisin ved legesentrene

Kvalitet:

- Det innhentes kunnskap fra fastlegetjenesten til utviklingsarbeid
- Fastlegenes kompetanse i kvalitetsarbeid øker
- Kommunen utvikler rutinene for oppfølging av kvalitetsarbeidet
- Institusjonstjenesten involverer sykehjemslege i kvalitets- og utviklingsarbeid

Samhandling:

- Fellesarenaer utvikles videre for legetjenesten og øvrige kommunale tjenester for faglig og relasjonell utvikling.
- Samarbeidsrutiner utvikles i fellesskap med involverte aktører
- Samhandling med sykehuset utvikles videre til innbyggernes beste
- Når endringer er nødvendige pga ressursituasjonen skal prioritering skje i samarbeid med berørte aktører

Vurdering:

Rådmannen velger å legge fram temaplan for legetjenesten til orientering for kommunestyret fordi situasjonen med å rekruttere og å beholde fastleger lokalt er krevende, mens utfordringene fordrer regionalt og nasjonalt samarbeid og engasjement for å løses. Rådmannen vurderer at det er behov for samarbeid mellom administrasjon og lokalpolitikken for å finne gode løsninger framover. Situasjonen i fastlegeordningen er for tiden preget av store rekrutteringsvansker og at kommunene konkurrerer med hverandre om å rekruttere og beholde fastlegene. Det forventes at det kommer endringer i rammer for ordningen som følge av utredning som skal være klar neste vår, og som tidligst medfører tydelige justeringer i økonomiske rammer fra 2021. Inntil denne foreligger kommer signalene fra sentrale myndigheter i praksis i form av utlysning av ulike tilskuddsmidler til rekruttering, stabilisering og kompetanseheving som kommunene kan søke på.

Verdal kommune vil holde fast ved ordningen med selvstendig næringsdrift, men tilrettelegge slik at det er attraktivt å etablere seg og bli værende som fastlege i kommunen. I dette ligger økonomiske ordninger rundt oppstart av praksis og til videre- og etterutdanning.

Satsing på kvalitet- og utviklingsarbeid forventes også å være attraktivt for legene og nyttig for kommunens helhetlige tjenestetilbud. Utviklingen i muligheter både mht medisinske, teknologiske og strukturelle endringer krever at tjenestene utvikler seg også.

Den foreliggende plan for legetjenesten i Verdal er et kunnskapsgrunnlag og peker ut strategier for videre utvikling av tjenestene i samsvar med øvrig kommunale planer. Den bør ligge til grunn for videre arbeid i utviklingsarbeid i legetjenesten, og være kunnskapsgrunnlag for administrative og politiske saker hvor den berøres.

PS 33/19 Andre saker